

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eginhartvs De Vita Caroli Magni, Animadversionibvs Illvstratvs

Bessel, Friedrich
Reinhard, Johann Friedrich

Helmeftadii, 1667

Caput XIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10996

riè introducit. Decepit eadem res *Reinerum Reineccium*, de historiâ optimè meritum, qui ut defectum in annalibus observatum expleret, *Bertham* Carolo pro Sorore adjunxit, *commentar. ad Poëtam Saxonicum de Vitâ Caroli*. Idem iudicium ferri debet de illâ inscriptione, quæ Treviri in Monasterio S. Maximini extare dicitur: *Ada Ancilla Christi, Soror Caroli M.* Quæ erudite ut solet confutat *Gryphiander Weichbild. Saxon. cap. 17. §. 9.*

CAPUT XIX.

Liberos suos ita censuit instituendos, ut tam filij quàm ^{1.}
^{* N. ac R. nepotes.} filia primò liberalibus studiis, quibus & ipse operam ^{2.}
dabat, erudirentur. † Tum filios, quàm primum ^{3.}
^{* MS. venationibus.} venationibus exerceri fecit: filias vero lanificio assuescere; ^{4.}
coloque ac fuso, nè per otium torperent, operam impendere, atque ad omnem honestatem erudiri iussit. † Ex ^{5.}
iis omnibus duos tantùm filios, & unam filiam, prius quàm moreretur amisit. **CAROLVM**, qui major natus erat, & ^{6.}
Pipinum, quem Regem Italiæ præfecerat, Rothrudim quæ ^{7.}
filiarum ejus primogenita, & Constantino Græcorum Imperatori desponsata erat. † Quorum Pipinus unum filium ^{8.}
suum Bernhartum, filias autem quinque Adelhaidem, Attulam, Gundradam, Bertaidem ac ^{9.}
^{* MS. Theodora.} Theodoram superstites reliquit. † In quibus rex pietatis suæ præcipuum documentum ostendit, cum filio defuncto nepotem patri succedere, & neptes inter filias suas educari fecisset. † Mortes ^{9.}
filiorum ac filia pro magnanimitate, quâ excellebat, minus patienter tulit, pietate videlicet, quâ non minus insignis erat, compulsus ad lacrimas. † Nunciato etiam sibi ^{9.}
^{* MS. in amicis.} Adriani Romani Pontificis obitu, quem ^{9.}
amicum præcipuum habebat, sic flevit ac si fratrem, aut charissimum filium amisisset. † Erat enim in amicitis optimè temperatus, ut eas & facile admitteret, & constantissimè retineret: colebatque sanctissimè quoscunque hâc affinitate sibi junxerat. † Filiorum & Filiarum tantam in educando curam

ram habuit, ut nunquam iter sine illis faceret. † Adequita-
bant ei filii, filiaè verò pone sequebantur, quarum agmen
extremum, ex satellitum numero ad hoc ordinati tueban-
tur. † Quæ cum pulcherrimæ essent, & ab eo plurimum
diligenter, mirum quod nullam earum cuiquam aut su-
orum, aut exterorum nuptum dare voluit: sed omnes se-
cum usque ad obitum suum in domo suâ retinuit, dicens
se earum contubernio carere non posse: ac propter hoc li-
cet aliàs felix, adversæ fortunæ malignitatem expertus est,
quod tamen ita dissimulavit, ac si de iis nunquam alicujus
proberi suspicio orta vel * dispersa fuisset.

*MSS. se-
ma disp.

ANIMADVERSIONES

AD CAP. XIX.

U^T tam filii quàm filia) Ita ex codicibus Reuberianis, & MS. Florentino legen-
dum, probante etiam Conrado Urspergensis fol. 129. & Alberto Cran-
tizio, qui liberos utriusque sexus litteris erudiri curasse scribit. Procul du-
bio illustrium Romanorum morem secutus est Carolus, apud quos matro-
næ pariter ac puellæ præceptoribus conductis instituebantur. Quam rem
prolixè extulit Caspar Barthius *Adversariorum lib. xxii. cap. 5.* Claudianus
de nuptiis Honorii & Mariæ v. 233. --- *Latos nec volvere libros, Desinit aut
Grajos ipsâ Genetrice magistra.* Eadem consuetudo ad alias gentes quoque
postmodum à Romanis transit. Quemadmodum videre est de Gothis,
ex *Epistola 1. Cassiodori lib. iv.* Cæterum an ex usu fuerit feminas in artibus
erudiri, non vanè quæsieris. Ovidio sanè non facile quis persuaserit, doctri-
nam in scemina cum pudicitia stare posse. Juvenalis etiam odisse se erudi-
tam puellam testatur *Satyræ vi. v. 450.* Quas & alias rationes contra
mulierum eruditionem exaggerat Matth. Berneggerus *Quest. Miscell. 98.*
Nihilominus & pudicas & eruditas, quæ virgines, quæ matronas, cum pri-
sca videre secula, tum nostrum etiam Principes aliquot, virginesque Belgi-
cas, summâ litterarum laude floruisse miratur; in quibus velut inter ignes
Luna minores merito suo excellit *Anna Maria Schürmannia*, quæ peculiari
dissertatione, plurimisque argumentis evicit; posse, ac debere femineum genus
ad literas discendas excitari.

More Francorum equitare, armis ac venationibus exerceri fecit) Hæc tunc
temporis exercitia ac progymnasmatata Principum erant, quibus ab incun-
te età